

Jeg troer, at man ved at gjøre det ogsaa netop forbeholder en faadan Udvikling af Forholdene, som jeg nylig berørte. Derimod kan jeg ikke gaae ind paa det under Nr. 5 stillede Endringsforslag, ikke blot fordi det ikke i og for sig indeholder nogen egentlig Betryggelse, men fordi man derved ogsaa synes mig at ville foregribe Fremtiden. En anden Udvikling end den, at Kirken udorganiserer sig af Staten, er jo nemlig ogsaa mulig. Det var jo muligt, at en Deel af Folket — den ærede Minister har selv ved en tidligere Leilighed netop antydet det Samme — kunde forlade Kirken, hvorfor skulde saa Staten vedblive at hve det samme Bidrag til Kirken, naar den ikke længer behøvede det? Lad os tænke os denne Mulighed, og see hen til Forholdene paa andre Steder. Sæt, at f. Ex. Bornholm forlod Folketirken, vilde man saa have, at Staten skulde oppebære alle de bornholmske Tiender og bruge dem til at forbedre Præsternes Lønning i det øvrige Danmark, og at Bornholm selv skulde lønne de nye Lærere? Eller man tænke sig dette Forhold videre udført; f. Ex., at hele Nørrejylland løste sig fra Folketirken! Man kunde jo da endog komme til at opløse hele Staten ved at nægte at foretage en billig Fordeling af disse Indtægter. Jeg skal, som sagt, villig gaae ind paa, at det kan være rigtigt at samle dem i en egen Fond, forat Ingen skal kunne bestynde Staten for at ville plyndre Kirken eller ved at anvende disse Indtægter paa anden Maade formindste Geiftlighedens Indtægter; men jeg kan paa ingen Maade gaae ind paa en Bestemmelse, som forbyder enhver anden Anvendelse af disse Midler, der som den Tid skulde komme, at de ikke bleve nødvendige til det Formaal, hvortil de nu i en lang Række af Aar have været bestemte, og hvortil der derfor ogsaa, som jeg fuldstændig erkjender, er Hævd paa at anvende dem, saalænge de behøves dertil. Jeg kan derimod ikke være enig med den ærede Minister i, at denne Fond skulde have Hævd paa en faadan særlig Undtagelsesstilling, at dersom høist uheldige Forhold skulde nøde Staten til at nedsette andre Embedsmænds Lønning, at da den Omstændighed, at de Geiftliges Indtægter indflyde i en særlig

Fond, skulde forhindre en lignende Nedsettelse for de Geiftlige. Jeg haaber til Gud, at noget Saadant ingeninde skal blive nødvendigt, men vore Forsædre have jo dog oplevet saadanne Tider, at man maatte bruge alle de Midler, der vare forhaanden uden Hensyn til hvad de vare bestemte til, og jeg vilde virkelig finde, at det i høieste Grad vilde være en Krænkelse af Retsbevidstheden, hvis man blev nødt til at formindste samtlige civile Embedsmænds Lønning og saa vilde undtage de Geiftlige, fordi de lignedes af en særlig Fond. Jeg kan heller ikke troe, at dette har været den høitærede Ministers Mening.

**Strøm:** Den ærede Landstingsmand, der nu satte sig, og med hvem jeg i alle Punkter er enig, har, som man siger, taget mig Brødet ud af Munden. Smidlertid er der dog blevet et Par Smuler tilbage, som jeg skal opsamle. Naar jeg hører til det Fleertal, som ikke har kunnet gaae ind paa Forslaget under den første Afstemningspost om, at Tienden skal gaae ind i Statskassen, men maa holde paa Lovudkastet, som bestemmer, at den skal gaae ind i en geiftlig Lønningsfond, er det, som det sees af Betænkningen, ingenlunde fordi jeg tillægger Kirken nogen Eiendomsret til disse Midler. Tværtimod jeg har i mange Aar været og er endnu af den modsatte Mening. Jeg har med megen Opmærksomhed fulgt det Foredrag, vi idag have hørt af den ærede 3die Landstingsmand for 5te Kred (F. Nielsen), men jeg er gjennem dette Foredrag, det maa jeg tilstaae, endnu mere bleven bestyrket i den Mening, jeg medbragte, idet det forkom mig, at han paa ethvert Punkt, han kom til, beviste, at Staten til enhver Tid havde tilladt sig at disponere over Kirkens Midler. Han begyndte med den ældste Tid, den katholske Kirke i Middelalderen, og søgte at vise, at Tiendens Indførelse var en Handling, hvorved Kirken var optraadt som den vigtigste Part, og han sagde, at det var Kirken, der fordrede Tienden. Ja, dette Sidste er ganske sandt; men hvem var det, der gav Kirken Tienden? Det var Statsmagten. Det kan jo ikke nytte at fordre